

Teamgids rekenen-wiskunde

WIJZER IN HET CURRICULUM

Bijeenkomst 3

DE BASISVAARDIGHEDEN
IN KAART BRENGEN

Verantwoording

2024 SLO, Amersfoort

Mits de bron wordt vermeld, is het toegestaan zonder voorafgaande toestemming van de uitgever deze uitgave geheel of gedeeltelijk te kopiëren en/of verspreiden en om afgeleid materiaal te maken dat op deze uitgave is gebaseerd.

Auteurs:

Jaccoline Klein, Inge Jansen en Liesbeth Pennewaard

Informatie

SLO

Postbus 502, 3800 AM Amersfoort

Telefoon (033) 4840 840

Internet: www.slo.nl

E-mail: info@slo.nl

AN

1.8094.876

Agenda bijeenkomst 3

In de eerste bijeenkomst heb je met je team naar tien richtinggevende uitspraken van experts gekeken. Vervolgens heb je leren werken met het curriculaire spinnenweb. Het spinnenweb heb je ingevuld met als opbrengst een helder overzicht van je huidige reken-wiskundeonderwijs. Hiermee heb je zicht op je reken-wiskundecurriculum. Dat is van waarde in gesprekken met het hele team, het MT, je bestuur of de inspectie. Je hebt je ook verdiept in een of twee uitspraken van experts en je hebt je leerlingen geïnterviewd. Dan is het nu tijd om alles bij elkaar te brengen.

1. Het verhaal van de leerlingen verdient ook een plek

(20 minuten)

Heb je goede gesprekken gevoerd met je leerlingen? En wat neem je hier nu uit mee? Pak de vier ingevulde kaarten – bijlage 15 – er maar bij.

Ga even in tweetallen bij elkaar zitten en bespreek welke zinnen of zinsdelen je echt wilt meenemen. Markeer deze. Deze liggen straks op het kleed.

Kijk daarna hoeveel gemarkeerde tekst je hebt. Is het te overzien? Verzamel dan de gemarkeerde tekst van alle teamleden op een lege set kaarten. Is het teveel om over te schrijven? Kijk dan wat handig is. Je legt alle kaarten straks op het spinnenweb.

Bespreek de opbrengst nu met elkaar in een gespreksronde: vormt het een mooi geheel, of spreken de kaarten elkaar tegen? Als je iets bij wilt stellen, kan dat natuurlijk.

2. Alle bewijsstukken verzamelen en meer

(10 minuten)

Misschien was je ons al voor en lag het kleed al klaar met alle bewijsstukken van je uitgevoerde onderwijs. Zo niet, dan is het daar nu tijd voor. Gelukkig heb je de foto's nog. Plaats aan het uiteinde van alle draden de bewijsstukken van wat je nu doet, je uitgevoerde onderwijs.

Dan leg je in het midden de expertuitspraak – bijlage 6 – plus de teamkaarten – bijlage 13. Nu nog de kaarten met het verhaal van je leerlingen. Die leg je er ook bij. Wie maakt een foto?

Even terug naar waar je met je team mee bezig bent. Je hebt met je team en met het spinnenweb het onderwijs dat je uitvoert én het onderwijs dat je beoogt in kaart gebracht. Het onderwijs dat je uitvoert ligt in de buitenste vakken. Het onderwijs dat je beoogt – waar je naartoe wilt – ligt in het midden.

Je bent klaar voor het vervolg. Je neemt nu eerst een duik in hoge verwachtingen en je komt tot effectieve differentiatievormen.

Je kan natuurlijk je eigen gekozen uitspraak er gelijk in het midden bijleggen. Maar je kan er ook voor kiezen om nog even te wachten en het proces na afloop zelf nog een keer te doorlopen. Het meeste werk is gedaan en je weet dan ook hoe het werkt, want de werkwijze is hetzelfde.

3. Hoge verwachtingen als basis voor effectief differentiëren

(10 minuten)

Voordat je verder gaat, maak je eerst een uitstapje naar verwachtingen met een beetje theorie¹. Want hoge verwachtingen vormen de basis voor effectief differentiëren. Lees je even mee?

De verwachtingen die je als leerkracht van je leerlingen hebt, worden gevormd door:

- kenmerken van je leerlingen, zoals eerdere leerprestaties, motivatie en inzet, achtergrond, diagnostische labels;
- kenmerken van jezelf als leerkracht, zoals stereotiepe beelden, geloof in eigen kracht, geloof in ontwikkelingsmogelijkheden van leerlingen;
- kenmerken van je school, zoals prestatieniveau van leerlingen, leerlingpopulatie, schoolcultuur.

Deze kenmerken samen leiden tot de lage verwachting dat leerlingen zich niet veel verder ontwikkelen, of de hoge verwachting dat leerlingen zich goed verder ontwikkelen. De ontwikkeling die je verwacht is altijd ten opzichte van het huidige niveau van je leerlingen. Dit geldt voor al jouw leerlingen, dus ook je leerlingen die al op een hoog niveau presteren.

De verwachtingen die je van je leerlingen hebt, werken door in hoe je differentiatie vormgeeft. In bijlage 16 vind je voorbeelden van hoge en lage verwachtingen van leerlingen. Bespreek bij elke verwachting wat de valkuilen zijn als je deze verwachting laat doorwerken in je differentiatie en bedenk samen hoe een leerling zich wel goed kan ontwikkelen. Ben je na jullie gesprek nog benieuwd naar voorbeelden? Bekijk dan de ingevulde tabel in bijlage 17.

¹ Voor dit agendapunt hebben wij ons laten inspireren door de NRO leidraad '[Onderwijs vanuit hoge verwachtingen](#)'.

Je hebt nu een eerste idee van verwachtingen en hoe deze doorwerken in je lespraktijk. Misschien is dit herkenbaar binnen je team. Maar het is ook goed om bij jezelf na te gaan wat je verwachtingen van je leerlingen zijn en hoe deze verwachtingen doorwerken in je lespraktijk.

Als je op een positieve manier laat merken dat je hoge verwachtingen hebt, zul je zien dat leerlingen zich daarnaar gaan gedragen.

Maar wat nu? zul je je afvragen. Hoe zorg je ervoor dat wat je beoogt een plek krijgt in je lespraktijk? Daar gaan we bij het volgende agendapunt mee aan de slag.

4. Hoe nu verder?

(30 minuten)

Om effectieve differentiatie vanuit hoge verwachtingen in je reken-wiskundeonderwijs vorm te geven, bekijk je je uitgevoerde onderwijs per draad en past dit waar nodig aan. Maar let wel op dat er geen spanning op de draden onderling komt te staan.

We lopen wat draden langs. Houd hierbij je ingevulde bijlage 16 bij de hand. De kolom 'Waar je naartoe wilt' kan je gebruiken ter inspiratie bij het vormgeven van effectieve differentiatie vanuit hoge verwachtingen.

1. Vanuit het midden van het spinnenweb kijk je naar de leerdoelen - *waarheen leren zij?* Dat zijn de kerndoelen of de doelen die jij of de methode daarvan hebben afgeleid. De kerndoelen zijn een gegeven. Zo lang er nog geen nieuwe kerndoelen zijn, verandert dit niet. Het kan wel zijn dat je na vandaag de afgeleide doelen aanpast of misschien wel schooleigen doelen eraan toevoegt. Zijn jullie eigen doelen vormgegeven vanuit hoge verwachtingen?

Wist je dat de kerndoelen geactualiseerd worden? Op deze [webpagina](#) lees je meer over de laatste stand van zaken.

2. Dan kijk je vanuit het midden naar de draad leeractiviteiten. Het gaat dan om leeractiviteiten gebaseerd op hoge verwachtingen, die passen bij wat je beoogt. Liggen alle beoogde leeractiviteiten op het kleed? Dan is het tijd voor een gespreksronde: hoe verhouden deze leeractiviteiten zich tot de leeractiviteiten die je in je huidige lespraktijk uitvoert?

3. We gaan ervan uit dat je wilt doorgaan op de ingeslagen weg. Volg dan via het midden – wat je beoogt – de draad naar toetsing. Wat betekent differentiëren vanuit hoge verwachtingen voor het evalueren van het leren van je leerlingen? Werk je formatief en richt je je op feedback of wil je het werk beoordelen? En wat is er dan nodig bij je keuze? Schrijf de antwoorden op een geeltje en plak ze in het midden op de draad toetsing.

Dit vraagt ook om een gespreksronde: hoe verhoudt de keuze voor evalueren zich tot het toetsen, zoals je dat in je huidige lespraktijk uitvoert? En als je het anders wilt: wat is er dan nodig?

Het is belangrijk om in ieder geval toetsing en leeractiviteiten op schoolniveau goed af te stemmen op de leerdoelen. Dat noemen we constructieve afstemming. Wil je meer weten over constructieve afstemming en toetsing, neem dan een kijkje bij dit [thema](#).

4. Bij effectieve differentiatie vanuit hoge verwachtingen spelen je groeperingsvormen een belangrijke rol. Bekijk vanuit het midden ook deze draad. Welke groeperingsvormen zou je willen gebruiken in je lespraktijk? Gebruik ook weer bijlage 16 als inspiratiebron. Ga vervolgens ook weer met elkaar in gesprek: pas je de beoogde groeperingsvormen al toe in je onderwijs? Hoe sluiten je huidige groeperingsvormen aan bij hoge verwachtingen?

Je bent nu bijna aan het einde van de Teamgids. Even een pas op de plaats met daarna nog één stap te gaan.

5. Waar sta je met je team?

(10 minuten)

Je hebt ingezoomd op wat je beoogt, dat ligt in het midden en je hebt vier draden samen verkend, ontdekt wat nodig is en op elkaar afgestemd:

1. reken-wiskundedoelen
2. leeractiviteiten
3. toetsing/evaluatie
4. groeperingsvormen

Onder dit alles liggen de hoge verwachtingen die de bron zijn voor je effectieve differentiatie.

Als team sta je nu voor een keuze: ga je werk maken van effectief differentiëren – je hebt deze uitspraak tenslotte niet zelf gekozen – of doorloop je hetzelfde proces nog eens met je eigen gekozen uitspraak?

Het is tijd om deze vragen samen te beantwoorden. In bijlage 18 staat een opdracht klaar.

En? Ga je met je team verder? En met welke uitspraak?

Bekijk dan opnieuw, via het midden van het spinnenweb, de overige draden en bepaal samen welke aanpassingen nodig zijn.

6. Nu nog plannen maken

(10 minuten)

Je hebt verkend hoe je onderwijs ervoor staat, je weet waar je naartoe wilt en hoe je dat bij elke draad onderzoekt. Je hebt de middelen in handen om het verder uit te werken.

Het is nu nog een kwestie van goed plannen. Wie doet wat wanneer en hoe houd je elkaar scherp en op de hoogte. Denk je ook aan hoe je gaat evalueren?

Deze afspraken kun je vandaag al maken:

1. Wie prikt de volgende datum?
2. Welk tweetal werkt welke draad voorbeeldmatig uit?
3. Wie maakt de mappenstructuur voor de opbrengsten?
4. Wie houdt overzicht op het resultaat?
5. Hoe betrek je al je collega's erbij?

Houd het wel behapbaar en overzichtelijk. Doe niet teveel tegelijk. Het belangrijkste is om de ontwikkeling van je reken-wiskundeonderwijs gaande te houden. Blijf met elkaar in gesprek en in beweging.

6. Kun je er geen genoeg van krijgen?

We geven elke bijeenkomst verdiepend lees-, luister- of kijkvoer. Dit is een persoonlijke keuze. We komen hierop niet terug tijdens de bijeenkomsten.

Om te kijken

Wil je meer weten over onderwijs vanuit hoge verwachtingen? Bekijk dan [dit webinar](#) van het NRO.

Om te luisteren

Rekenonderwijs: hoe staat het ervoor en wat kan er beter? Deze vraag staat centraal in [de podcast](#) van de Inspectie van het Onderwijs.

Om te lezen

Ben je op zoek naar meer informatie over effectief differentiëren vanuit hoge verwachtingen voor sterke rekenaars? [Deze editie](#) van de NRO Kennisrotonde geeft antwoord op de vraag of formatieve assessment bijdraagt aan een passend rekeanaanbod voor sterke rekenaars in groep 4.

Op sterkerekenaars.nl lees je hoe je kan zorgen dat er ook voor sterke rekenaars in elke reken-wiskundeles iets te leren valt, door uitdagendere lesdoelen te formuleren.

Overzicht van de benodigdheden

Bewaak jij de agenda?

Dan ben jij de persoon die de bijeenkomsten voorbereidt. Verder zorg je dat:

- je drie bijeenkomsten van anderhalf tot twee uur organiseert met drie weken ertussen om de praktijkopdracht te kunnen uitvoeren;
- alle bijlagen van de agenda bij de hand zijn tijdens de bijeenkomst zoals beschreven.

Agendapunten	Duur	Doel	Bijlagen
<i>bijeenkomst 3</i>			
1. <i>Het verhaal van de leerlingen verdient ook een plek</i>	20 min	Door de interviews wordt duidelijk hoe leerlingen het onderwijs ervaren.	De vier kaarten van bijlage 15 ingevuld
2. <i>Alle bewijsstukken verzamelen en meer</i>	10 min	De bewijsstukken leg je op het kleed. De bewijsstukken laten zien hoe je leerplan uitgevoerd wordt.	Alle bewijsstukken van je huidige onderwijs, de uitspraak, de teamkaarten en de leerlingopbrengsten
3. <i>Hoge verwachtingen als basis voor effectief differentiëren</i>	20 min	Nadenken over de rol van verwachtingen bij het vormgeven van differentiatie.	Bijlage 16: 1 x printen Bijlage 17: 1 x printen
4. <i>Hoe nu verder?</i>	30 min	Hoe werk je eraan dat wat we beogen een plek vindt in onze lespraktijk?	
5. <i>Waar sta je met je team?</i>	10 min	Teambesluit: welke expertuitspraak ga je uitwerken?	Bijlage 18: 1 x printen
6. <i>Nu nog plannen maken</i>	5 min	Wie doet wat wanneer en hoe houd je elkaar op de hoogte en scherp?	